

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: Łukasz Józwiak

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2015 r. w Warszawie

sprawy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z udziałem zainteresowanej M. J. (1)

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 29 grudnia 2014 r. nr (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 grudnia 2014 r. nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., Inspektorat w W. stwierdził, iż, M. J. (1) jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 listopada 2011 r.

W dniu 21 stycznia 2015 r. ***płatnik składek, spółka (...) Sp. z o.o.***, złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołanie od powyżej decyzji organu rentowego. W odwołaniu. spółka zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez bezpodstawne uznanie, że M. J. (1) nie jest pracownikiem (...) Sp. z o.o. i nie podlega w związku z tym obowiązkowym ubezpieczeniom pracowniczym. Skarżąca wskazała, że zgodnie z umową spółki, uchwały wspólników zapadają jednogłośnie, w związku z czym bez znaczenia jest fakt, że M. J. (1) posiada większość udziałów w spółce (...) Sp. z o.o. (odwołanie k. 2-4 a.s).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 16 lutego 2015 r. ***Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.*** wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477 § 1 k.p.c.. W uzasadnieniu swojego stanowiska, organ rentowy oraz wskazał, iż że zawarta w dniu 1 listopada 2012 r. przez M. J. (1) i spółkę (...) Sp. z o.o., reprezentowaną przez M. B. (1), umowa o pracę jest czynnością prawną sprzeczną z ustawą albo mającą na celu obejście prawa, co pociąga za sobą jej nieważność. (...) Oddział ZUS podkreślił, iż w zawartym stosunku pracy brakuje elementu kierownictwa, ponieważ M. J. (1) jest większościowym udziałowcem spółki (...) Sp. z o.o. Zdaniem organu rentowego, nie można uznać, że prezes zarządu mógłby jednocześnie podlegać nadzorowi wspólniczki i nadzorować ją jako pracownika spółki. W związku

z tym, zdaniem organu rentowego M. J. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 listopada 2011 r. (odpowiedź na odwołanie k. 8-9 a.s).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 listopada 2012 r. M. J. (1) zawarła ze spółką (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. przy ul. (...), reprezentowaną przez M. B. (1), umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku dyrektora sprzedaży, a ponadto spółka jako płatnik zgłosiła M. J. (1) do organu rentowego jako pracownika od dnia 1 listopada 2012 r. Wynagrodzenie M. J. (1) zostało określone na 2.000,00 zł plus premia uznaniowa, a następnie ulegało zmianom w wyniku zawierania aneksów do umowy o pracę. Od 1 marca 2014 r. spółkę łączyła z nią umowa o dzieło zawarta na okres jednego miesiąca, zgodnie z którą przysługiwało jej wynagrodzenie w wysokości 34.500,00 zł. W dniu 14 marca 2014 r. został zawarty aneks do umowy o pracę z dnia 1 listopada 2012 r., na podstawie którego od 1 kwietnia 2014 r. M. J. (1) z tytułu stosunku pracy przysługiwało wynagrodzenie w kwocie 34.500,00 zł. (dokumentacja akt rentowych k. nienumerowane).

Ubezpieczona M. J. (1) była niezdolna do pracy z powodu przebywania na zwolnieniu lekarskim w następujących okresach: od 8 stycznia 2013 r. do 11 stycznia 2013 r., od 1 lutego 2013 r. do 24 lutego 2013 r., od 12 grudnia 2013 r. do 7 stycznia 2014 r. oraz od dnia 8 kwietnia 2014 r. (okoliczności bezsporne).

W celu ustalenia prawidłowości zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych M. J. (1) z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, organ rentowy wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie. W wyniku przeprowadzonej kontroli i analizy dokumentacji płatnika składek, stwierdził w ww. decyzji z dnia 29 grudnia 2014 nr: (...), iż umowa zawarta pomiędzy M. J. (2), a płatnikiem składek jest nieważna, bowiem brak jest istotnych cech stosunku pracy, w tym podporządkowania pracownika organom spółki (...). Sp. z o.o. W świetle powyższego, Sąd Okręgowy stwierdził w ww. decyzji, iż M. J. (1), jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 listopada 2012 r. (decyzja organu rentowego – dokumentacja akt rentowych).

Od powyżej decyzji organu rentowego, płatnik składek Spółka (...) Sp. z o.o. odwołał się do Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, inicjując tym samym niniejsze postępowanie odwoławcze (k. 2-4 a.s).

Na podstawie dokumentacji złożonej w toku postępowania odwoławczego, przez płatnika składek, Sąd Okręgowy ustalił, iż w spółce (...) Sp. z o.o. występuje dwóch wspólników: M. J. (1) (występująca w niniejszym postępowaniu w charakterze zainteresowanego) oraz M. B. (1). Kapitał zakładowy spółki wynosi 5.000 zł i dzieli się na 100 udziałów o równej wartości nominalnej po 50 zł każdy. M. J. (1) jest większościowym udziałowcem spółki, posiadającym 99 udziałów (99%). M. B. (1) posiada w kapitale zakładowym jeden udział i jest jednocześnie prezesem jednoosobowego zarządu spółki (na podstawie wypisu z Informacji Krajowego Rejestru Sądowego stan na dzień 20 maja 2015 r.).

W oparciu § 13 ust. 2 i § 14 ust. 2 umowy spółki- zawartej w dokumentacja akt rentowych, Sąd Okręgowy ustalił, iż uchwały zgromadzenia wspólników spółki (...) Sp. z o.o., zapadają jednogłośnie, a członek zarządu spółki powoływany jest na czas nieokreślony, chyba że uchwała zgromadzenia wspólników powołująca go na to stanowisko przewiduje kadencję na czas określony.

W dalszym toku postępowania, na rozprawie w dniu 26 maja 2015 r. Sąd Okręgowy ustalił, iż zainteresowana M. J. (1) urodzona (...) posiada wykształcenie wyższe ekonomiczne, W 2014 r. ukończyła studia wyższe. Rozpoczynając prace w spółce zainteresowana była studentką na 2 roku studiów. Przed zatrudnieniem w spółce (...), pracowała w firmie (...) w 2009 r. na stanowisku handlowca, a w okresie poprzedzającym to zatrudnienie pracowała w ramach stażu w Banku, który był opłacany przez Urząd Pracy. Firma (...) nadal istnieje. Prowadzi ją M. B. (1), który jest jednocześnie prezesem – odwołującej się spółki- (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.. Spółka (...) powstała w maju 2012 r., zainteresowana jest udziałowcem tej spółki w ilości udziałów 99 % a drugim udziałowcem jest M. B. (1) z udziałem 1 %. Zainteresowana nie jest powiązana rodzinnie ani spowinowacana z M. B. (1). Zainteresowana w toku składanych zeznań potwierdziła, że ustalenia ZUS-u wskazane w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie ZUS-u odpowiadają

prawdzie, jednocześnie podniosła, iż pensja 34.500,00 złotych jest odzwierciedleniem jej pracy w spółce (...) w zakresie pozyskiwania klientów.

Obecnie w dziale handlowym spółki są zatrudnione 2 osoby na stanowiskach: jeden kierownik sprzedaży oraz handlowiec, które są podległe zainteresowanej. Zwolnienia, które odwołująca składała spółce za okres od 8 stycznia 2013 r. do 11 stycznia 2013 r., od 1 lutego 2013 r. do 24 lutego 2013 r., od 12 grudnia 2013 r. do 7 stycznia 2014 r. oraz od dnia 8 kwietnia 2014 r. były spowodowane problemami żołądkowymi.

Wysokość przychodu spółki za 2013 r. i 2014 r. wynosił około 4,5 miliona złotych. W 2014 r. zysk wynosił około 100.000 złotych. Spółka nie wypłaca dywidend. Na dzień 14 maja 2015 r. Spółka nie posiada zaległości z tytułu obowiązkowych składek pracowniczych, wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Skarbowego.

Powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentacji akt rentowych oraz dokumentacji złożonej przez płatnika składek do akt sądowego postępowania odwoławczego. Dokumenty złożone w sprawie nie były kwestionowane przez strony w zakresie ich autentyczności, toteż stanowiły dla Sadu Okręgowego wiarygodny materiał dowodowy. Sąd Okręgowy przeprowadził ponadto dowód z zeznań zainteresowanej w sprawie M. J. (1), której zeznania uznał za wiarygodne, albowiem korespondowały one z materiałem w postaci ww. dokumentów.

W ocenie Sadu Okręgowego, zgromadzone dowody, stanowiły wystarczającą podstawę wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie płatnika składek Spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 5 sierpnia 2014 r. nr (...), w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa - nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy w okresie od 1 listopada 2012 r. zainteresowana -pracownik M. J. (1) podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz chorobowemu, jako pracownik u płatnika składek Spółki (...) Sp. z o.o.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że stosunek pracy - zgodnie z art. 22 § 1 k.p. - opiera się na tym, że pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Zatrudnienie w ramach stosunku pracy charakteryzuje się zatem m. in. tym, że pracownik świadczy pracę pod kierownictwem pracodawcy.

W orzecznictwie wskazuje się, że stosunek pomiędzy jedynym udziałowcem spółki z o.o., będącym jednocześnie członkiem jej zarządu lub de facto wykonującym czynności zarządcze, a tą spółką nie może być uznany za stosunek pracowniczy ze względu na niespełnianie właśnie tej podstawowej cechy stosunku pracy, tj. podporządkowania pracownika pracodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2004 r. w sprawie o sygn. akt I PK 488/2003, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2004 r. w sprawie o sygn. akt I PK 659/2003, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r. w sprawie o sygn. akt II UK 357/2009 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2008 r. w sprawie o sygn. akt II UK 155/2007. Powyższą tezę potwierdza także stanowisko doktryny vide: L. Florek (red.), Kodeks pracy. Komentarz, LEX/el. 2011). Co więcej, zasada ta odnosi się także do wspólnika, który nie jest wprawdzie jedynym udziałowcem spółki, jednak posiada niemal wszystkie udziały w tej spółce (vide: wyrok SN z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt I UK 8/2011).

Sąd Okręgowy zważył, iż stan faktyczny rozpoznawanej sprawy jest o tyle odmienny, że większościowy (niemal jedyny) wspólnik spółki, tj. M. J. (1), nie wchodził w skład zarządu spółki. Analogiczny stan faktyczny rozpatrywał jednak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 września 2013 r., w sprawie o sygn. akt II UK 36/13 (z aprobowaną glosą K. Stępnickiej, Głosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., w sprawie o sygn. akt II UK 36/13, LEX/el. 2014),

w którym to stwierdził, że co prawda wspólnicy wieloosobowych spółek z o.o. mogą wykonywać zatrudnienie na podstawie umów o pracę zarówno w charakterze członków zarządu, jak i na stanowiskach wykonawczych, gdyż w takiej sytuacji wspólnika nie można traktować jako podmiotu, którego praca polega na obrocie jego własnym kapitałem, jednakże nie dotyczy to już sytuacji, gdy udział innych wspólników jest iluzoryczny. Taka konfiguracja oznacza bowiem w ocenie Sądu Najwyższego połączenie pracy i kapitału, co wyklucza dopuszczalność nawiązania stosunku pracy z własną spółką i podleganie takiego wspólnika pracowniczym ubezpieczeniom społecznym, niezależnie od rodzaju czynności (wykonawcze czy zarządzające), jakie miałyby być realizowane w ramach umowy o pracę.

Sąd Okręgowy zważył, iż ze stanowiskiem zaprezentowanym w przytoczonym wyroku Sadu Najwyższego należy się zgodzić. W związku z tym ustalenia wymagało, czy w niniejszej sprawie również brakuje elementu podporządkowania w stosunku łączącym większościowego (niemal jedyne) wspólnika ze spółką. Jako że jest to element konstytutywny każdego stosunku pracy, bez jego istnienia nie można w ogóle mówić o takim stosunku.

Nie ulega wątpliwości fakt, że każda spółka z o.o. jest odrębnym w stosunku do swoich wspólników podmiotem prawnym. Zatem to spółka, a nie jej udziałowiec/udziałowcy są pracodawcami. Niemniej jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, że jednoosobowa spółka z o.o. stanowi w istocie szczególną formę prowadzenia działalności na „własny” rachunek, oddzielony od osobistego majątku jedyne) wspólnika jedynie przez konstrukcję (fikcję) osoby prawnej.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 września 2013 r., w sprawie o sygn. akt II UK 36/13, uznał, że w przypadku zatrudnienia jedyne) lub niemal jedyne) wspólnika, status wykonawcy pracy (pracownika) zostaje „wchłonięty” przez status właściciela kapitału (pracodawcy). W takiej sytuacji jedyne) lub niemal jedyne) wspólnik nie tylko wykonuje czynności na rzecz samego siebie (we własnym interesie) i na swoje własne ryzyko, ale jest również niezależny ekonomicznie od pracodawcy, tj. spółki, co pociąga za sobą brak odpłatności pracy. Wynika to z faktu, że do przesunięcia majątkowego dochodzi de facto w ramach majątku samego wspólnika.

Podkreślić należy, iż stosownie do tez przytoczonych w ww. wyroku Sadu Najwyższego, nie jest możliwe zatrudnienie wspólnika przez spółkę, podczas gdy udział innych wspólników jest iluzoryczny. Taka konfiguracja oznacza bowiem połączenie pracy i kapitału, co wyklucza dopuszczalność nawiązania stosunku pracy z własną spółką i podleganie takiego wspólnika pracowniczym ubezpieczeniom społecznym, niezależnie od rodzaju czynności (wykonawcze czy zarządzające), jakie miałyby być realizowane w ramach umowy o pracę.

Ponadto niezależnie od argumentów z zakresu podporządkowania pracowniczego Sąd Okręgowy zauważa, podobnie jak to uczynił Sąd Najwyższy, że w istocie nie zachodzi przesłanka odpłatności pracy, skoro do przesunięcia majątkowego dochodzi w ramach majątku samego wspólnika (por. Z. Hajn, Zatrudnienie (się) we własnym zakładzie pracy w świetle ustrojowych podstaw prawa pracy w: Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, pod red. L. Florcka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011).

W niniejszej sprawie zatrudniona przez spółkę wspólniczka posiada 99% udziałów w kapitale zakładowym spółki. Zgodnie z § 13 ust. 2 Umowy spółki z kolei uchwały zgromadzenia wspólników spółki zapadają jednogłośnie. Natomiast zgodnie z § 14 ust. 2 Umowy spółki członek zarządu jest powoływany na czas nieokreślony, chyba że uchwała zgromadzenia wspólników powołująca członka zarządu będzie wskazywała określony termin kadencji.

Abstrahując od problemu możliwości powołania członka zarządu spółki z o.o. na czas nieokreślony i możliwości wprowadzenia w umowie spółki wymogu jednomyślności przy podejmowaniu uchwał zgromadzenia wspólników, w tym podejmowaniu uchwał o powołaniu członka zarządu, wskazać należy, że większościowa wspólniczka dysponowała cały czas instrumentami nadzoru w stosunku do prezesa zarządu, który ją zatrudnił w imieniu spółki. To m.in. od jej woli zależało zatwierdzenie sprawozdań finansowych, sprawozdań zarządu z działalności spółki, udzielenie absolutorium prezesowi zarządu za poszczególne lata obrotowe, a także zwiększenie jego wynagrodzenia. Uznać zatem należy, że wątpliwe jest spełnienie konstytutywnej przesłanki stosunku pracy w postaci podporządkowania. Co więcej

- pomijając problem podporządkowania większościowego wspólnika jako pracownika, wskazać trzeba, że aktualne pozostają wyżej poczynione uwagi odnośnie do aspektu odpłatności takiego stosunku pracy.

Stosunek pracy, zawarty na podstawie umowy o pracę pomiędzy wspólniczką a spółką, jest zatem iluzoryczny, pozorny i zmierzał jedynie do osiągnięcia wysokich kwot zabezpieczenia społecznego z systemu Ubezpieczeń Społecznych, a działania stron tego stosunku stanowią naruszenie zasad współżycia społecznego wobec innych ubezpieczonych uprawnionych do korzystania i współtworzenia Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W konsekwencji wspólniczka spółki (...) Sp. z o.o. - M. J. (1), niezależnie od faktu wykonywania działań zmierzających do przynoszenia zysków płatnika składek, nie podlega w ocenie Sadu Okręgowego obowiązkowemu pracowniczemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 listopada 2012 r .

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

(...)